

JIM/

Utenriksdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet

Oppsigelse og reforhandling av Smutthullavtalens protokoll mellom Island og Norge

Smutthullavtalen mellom Norge, Island og Russland og tilhørende bilaterale protokoller (Norge-Island og Russland-Island) ble inngått 15. mai 1999, og gjaldt i første omgang frem til 31. desember 2002. Avtalen blir deretter automatisk forlenget hvert fjerde år, med mindre en av partene sier opp avtalen i tråd med avtalte retningslinjer. Alle partene kan fremsette anmodning om revisjon av avtalen eller en protokoll som den er part i ved en formell underretning til depositaren gjennom diplomatiske kanaler senest seks måneder før utløpet av avtalen (innen 30. juni). En part som har fremsatt anmodning om revisjon av avtalen har ytterligere tre måneder på seg til å si opp avtalen. Regjeringen i Norge er depositar for denne avtalen.

Fiskebåt har tidligere anbefalt regjeringen å be om en revisjon av Smutthullavtalen og tilhørende protokoll, men dette er ikke fulgt opp. I 2022 (innen 30. juni) er det en ny anledning til å be om en revisjon av avtalen eller den bilaterale protokollen med Island. Fiskebåt viser til at avtalen nå har stått uendret i over 20 år, og at det er behov for en oppdatering av spesielt protokollen mellom Norge og Island.

Fiskebåt mener at en reforhandling av den bilaterale protokollen med Island kan begrunnes med minst tre forhold:

- Artikkel 3 i avtalen om å sørge for en rimelig balanse i bilaterale fiskeriforbindelser.
- Artikkel 6 i avtalen om å unngå at aktører hjemmehørende i deres stat undergraver avtalen gjennom å registrere fiskefartøyer under en annen stats flagg.
- Artikkel 3, 4 og 6 i den bilaterale protokollen mellom Norge og Island om fiskemuligheter i hverandres respektive økonomiske soner.

Artikkel 3 i avtalen

«Protokollene til denne avtalen mellom Norges og Islands regjeringer og Den russiske føderasjons og Islands regjeringer skal regulere detaljer om utveksling av kvoter, basert på forvaltningsbeslutninger truffet av kyststatene, bestemmelser om partenes adgang til å fiske omhandlet i artikkel 2, samt bestemmelser om andre forhold omhandlet i artikkel 8 som partene måtte bli enige om, og sørge for en rimelig balanse i deres bilaterale fiskeriforbindelser. Partene skal gjøre alle anstrengelser for å bli enige om protokollene».

Fiskebåt sin viktigste innvending mot den bilaterale protokollen mellom Norge og Island er fortsatt at verdien på kvotebyttet har vært svært ubalansert i disfavør av Norge, kanskje med unntak av et par år med unormalt høye loddepriser. Det er også uakseptabelt at det legges mange hindringer i veien for norsk fiske i islandsk sone, mens islandske fartøyer møter få hindringer når de fisker sine kvoter i norske farvann.

Artikkel 6 i avtalen

«Partene skal samarbeide for å undersøke muligheter, og ved behov treffe tiltak, for å motvirke at personer hjemmehørende i deres stat deltar i ordninger som medfører at de registrerer et fiskefartøy

under en annen stats flagg for det formål å drive fiskeriaktiviteter som undergraver effektiviteten av denne avtale og forvaltningstiltakene omhandlet i artikkel 5».

EU-fartøyers bruk av oppsamlingspose i rekefisket i Smutthullet, og at EU har fastsatt egne kvoter av blåkveite i Smutthullet til disse rekefiskerierne, undergraver effektiviteten av forvaltningstiltakene i Barentshavet. Svært mange av EU-trålerne som opererer i Smutthullet er etter våre opplysninger eid og kontrollert av islandske interesser, og dette er etter Fiskebåt sin oppfatning et brudd på artikkel seks i avtalen.

Artikkel 3, 4 og 6 i protokollen mellom Island og Norge

«Artikkel 3

De norske fiskemulighetene i den islandske eksklusive økonomiske sonen skal i 1999 bestå av følgende:

- a) 500 tonn brosme, lange og blålange i et linefiske utenfor 12 nm fra grunnlinjen og sør for 64°N.*
- b) 17.000 tonn lodde som skal fiskes nord for 64°30'N. Fangstsesongen starter 20. juni med mindre noe annet avtales, og varer til 15. februar påfølgende år.*

For de påfølgende år skal kvoten i første ledd a) forbli uendret, mens kvoten av lodde omhandlet i første ledd b) skal justeres proporsjonalt i forhold til den årlige islandske kvote omhandlet i artikkel 1, annet ledd.

Dersom vedkommende bestand imidlertid skulle ligge under kritisk biologisk nivå, vil den norske kvoten av denne bestanden bli opphevet. I så fall skal partene innlede forhandlinger om alternativ kompensasjon.

Artikkel 4

For å drive et rasjonelt linefiske tildeles Norge en årlig bifangstkvote av andre arter på 25% av den årlige norske kvoten av brosme, lange og blålange. Bifangsten av kveite, blåkveite og snabeluer skal ikke overstige henholdsvis 5%, 10% og 10%.

Artikkel 6

Tallet på islandske fartøyer med rett til å fiske i henhold til denne protokoll i norsk økonomisk sone nord for 62°N er til enhver tid begrenset til 15 fartøyer.

Tallet på norske fartøyer med rett til å fiske med line og etter lodde i henhold til denne protokoll i Islands økonomiske sone er til enhver tid begrenset til henholdsvis 3 og 5. Fartøyene som fisker med line skal ikke på samme tur drive fiske i internasjonalt farvann.»

Islandske fiskemuligheter er fastsatt i artikkel 1 og 2 i protokollen og gir Island en totalkvote på 8.900 tonn torsk ved en TAC på 480.000 tonn i 1999 hvorav halvparten kan fiskes i NØS. Kvoten senere år er fastsatt som 1,854% av TAC. I tillegg får Island en årlig bifangstkvote av andre arter på 30%. Ved en TAC for nordøstarktisk torsk under 350.000 tonn suspenderes avtalen.

Som nevnt er det normalt en stor ubalanse i bytteforholdet mellom Norge og Island. I tillegg opplever norske fiskefartøyer strenge begrensninger i adgangen til å fiske kvotene ved Island, mens Island ikke har særskilte begrensninger når det gjelder fisket i norsk sone. Mange av de begrensningene som Norge krevde endret under årets loddefiske ved Island, er nedfelt i protokollen til Smutthullavtalen. Protokollen åpner samtidig opp for at bare fem fartøyer kan delta i fisket på Smutthullkomponenten av lodde samtidig. Det kan også nevnes at andre nasjoner som fisker lodde i islandsk sone (Færøyane og Grønland) ikke har tilsvarende begrensninger som Norge.

Fiskebåt mener at følgende forhold bør endres i protokollen:

- Kvoten av lange, blålange og brosme bør økes til 1.500 tonn. I tillegg må fartøyene få fiske lenger nord enn til 64°N, og Fiskebåt foreslår at det ikke settes en nordlig begrensning for linefisket.
- Tillatt bifangst i bunnfisket må økes til 40%, og der tillatt bifangst av kveite, blåkveite og snabeluer dobles til henholdsvis 10%, 20% og 20%.
- Antall linefartøyer som kan fiske i sonen samtidig økes fra tre til fem.
- At fangstsesongen for lodde utvides til 15. februar til 1. april.
- At fartøyene kan fiske lodde sør til 63°N.
- At det blir tillatt for norske fartøyer å benytte trål i loddefisket.
- At det ikke settes begrensninger på antall loddefartøyer som kan fiske i sonen samtidig

Fiskebåt mener samtidig at Norge må be Island om å medvirke til at islandske statsborgere ikke har eierinteresser i fiskefartøyer som utfordrer fiskeriforvaltningen i Barentshavet.

På grunn av den pågående konflikten i Ukraina antar Fiskebåt at det ikke er aktuelt å be om en reforhandling av Smutthullavtalen mellom Island, Norge og Russland. Dette hindrer imidlertid ikke at Norge bør be om en reforhandling av den bilaterale protokollen under Smutthullavtalen mellom Norge og Island. Fiskebåt anmoder på denne bakgrunn regjeringen om å si opp protokollen rettidig for reforhandling.

Vennlig hilsen

FISKEBÅT

Audun Maråk

Jan Ivar Maråk

Kopi: Næringskomiteen
Fiskeridirektoratet
Norges Fiskarlag
Norsk Sjømannsforbund

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten underskrift.